

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
Alajärven kaupungin tekninen lautakunta	
<p>Arviointiohjelmassa esitetyt johtoreitit ei tulisi hyväksyä jatkotarkasteltaviksi. Tekninen lautakunta esittää kokonaan uutta linjausta johtoreiteille (lausunnon karttaliite).</p> <p>Johtoreitit ovat pääosin vastoin voimassa olevaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa ja vaarantavat erittäin merkittävästi sijoittumisellaan alueella jo olevaa ja sinne tulevaa asumista, alueen elinoloja, loma-asumisen virkistysvaikutuksia ja koko alueen elinkeinotoimintaa sekä alueen luonto- ja maisema-arvoja, järvien ja lampien virkistyskäyttöä, eläimistöä, runsasta loma-asumista ja erityisen karua sekä haavoittuvaa ympäristöä ja maisemakuvaa.</p> <p>liruujärvi on kaavoitettu kokonaisuudessaan ja sen ranta-asutuksen sekä virkistyskäytön häiriöttömyys on turvattu mm. moottorivenekiellolla.</p>	<p>Alajärven kaupungin reittiehdotusta on tutkittu, mutta se ei ole toteuttamiskelpoinen. Voimajohtoalue olisi paikoin jopa 200 metriä leveä, jolloin käyttövarmuus olisi heikompi ja kunnossapito hankaloituu. Voimajohto sijoittuisi suojelualueelle ja ylittäisi Koirajärven. Voimajohtoista aiheutuvat haittavaikutukset kohdistuisivat samoihin maanomistajiin nykyisten johtojen kanssa.</p> <p>Arviointiselostuksessa on arvioitu kattavasti vaikutukset muun muassa asutukseen (kappale 10.6.4 ja virkistykseen (kappale 10.6.6), elinoloihin ja viihtyvyyteen (kappale 11.5.3), luontoarvoihin (kappaleet 6.3 ja 6.4), maisemaan (kappale 8.5) ja eläimistöön (kappaleet 6.5 ja 6.6).</p>
Alavieskan kunnanhallitus	
<p>Alavieskan kunnan alueella kahdesta voimajohtoreittivaihtoehdosta on hylättävä Tolosperä-Kukonkylä itäinen vaihtoehto ja vaihtoehdoksi tulee valita Tolosperä-Kukonkylä läntinen vaihtoehto.</p> <p>Taluskyllällä voimajohtolinjan etäisyydet asutukseen ovat liian lyhyet, ja linja haittaa sekä 2021 kunnostettuja virkistysmahdollisuuksia että 2019 kunnostettua lintujen levähdysaluetta (Vetenjärven kosteikko). Myös Yli-Käännän ja Kähtävän kyliin etäisyys on liian lyhyt.</p>	<p>Arviointiselostuksessa tarkastellaan sekä itäistä että läntistä vaihtoehtoa välillä Tolosperä-Kukonkylä. Reittivaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitu kattavasti eri näkökulmista. Molempiin reittivaihtoehtoihin tehtiin ohjelmavaiheen jälkeen muutoksia vaikutusten lieventämiseksi. (kappale 4.4.1).</p> <p>Alavieskan Tolosperällä reittiin tehtiin ohjelmavaiheen jälkeen muutoksia vaikutusten lieventämiseksi. Vaikutukset virkistykseen on arvioitu kappaleessa 10.6.6 ja linnustoon kappaleessa 6.5.</p>
BirdLife Keski-Pohjanmaa ry	
<p>Laaditut linnustoselvitykset ovat puutteellisia: merkittävä osa varsinkin vähälukuisemmista lajeista jää havaitsematta, koska selvitykset on tehty yhden kesäkauden aikana keskittyen ennalta arvioiden arvokkaille alueille. Tiira-havaintoaineisto tulisi hyödyntää selvityksissä ja kesän 2021 pesimälinnustoselvitystä tulee täydentää kevään ja kesän 2022 aikana.</p> <p>Voimalinjojen vaikutuspiiriin kuuluu myös useita maakotkareviirejä. Voimalinjan vaikutusalueella pesivien kalasääskien ja niiden saalistusalueiden väliset lentoreitit tulee kartoittaa. Selvityksissä tulee käyttää Metsähallituksen käytössä olevaa elinympäristömallia.</p> <p>Lähialueiden Natura-kohteista tulee tehdä luonnonsuojelulain edellyttämät vaikutusarviointit ja vaikutukset kohteisiin, niiden linnustoon ja suojeluarvoihin tulee arvioida huolellisesti.</p> <p>Lestijoen arvokkaan maisema-alueen ylittävät linjavaihtoehdot voivat olla kohtalokkaita jokivarren peltoaukealla keväät- ja syysmuutolla levähtävälle linnustolle. Läntisen vaihtoehdon joen ylityspaikan vieressä on tunnettu harmaahai-karan pesäpaikka, jota linnustoselvityksissä ei mainita.</p>	<p>Linnustoselvityksiä, mukaan lukien pesimälinnustoselvityksiä on toteutettu vuosina 2021 ja 2022. Linnustoa on havainnointi kattavasti johtoreiteiltä. Arvioinnissa on käytetty lisäksi muun muassa Tiira-havaintoaineistoa, tietoja Metsähallituksen vastuulajien esiintymisestä. Tarkempi kuvaus linnustoselvityksistä on esitetty selostuksen kappaleessa 6.5.4.</p> <p>Vaikutukset maakotkareviireihin on arvioitu hyödyntäen Metsähallituksen elinympäristömallia. Myös lähetinmaakotkien liikkumista suurjännitejohtojen alueella tutkittiin. Tuloksia ja vaikutuksia on esitetty viranomaisliitteessä.</p> <p>Arviointiselostuksen liitteenä 3 on yhdeksän lähialueelle sijoittuvan Natura-alueen arvioinnit. Vaikutukset lajistoon ja suojeluarvoihin on arvioitu kattavasti.</p> <p>Linnustovaikutuksia on käsitelty kappaleessa 6.5 myös Lestijokilaakson maisema-alueen muuttolinnuston näkökulmasta. Lintujen törmäysriski kantaverkon suuriin voimajohtoihin on pieni. Voimajohtoihin on myös</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>Haapajärvellä pesivään ja lepäilevään linnustoon on tehtävä selvitys.</p> <p>On myös selvitettävä voimalinjojen sijoittaminen yhteisiin pylväisiin sekä muita linjausvaikutuksia, sillä esitetyt voimalinjat sijoittuvat monin paikoin suojelualueille, sivuavat niitä liian läheltä tai aiheuttavat suojelualueiden välille estevaikutuksia.</p>	<p>mahdollista asentaa törmäysriskiä vähentäviä huomiomerkitöjiä. Haapajärven MAALI- ja FINIBA-alueilta on ollut käytössä em. alueiden linnustotietojen lisäksi Lajitietokeskuksen, Metsähallituksen, Helsingin yliopiston rengastustoimiston sekä alueellisten lintuyhdistysten havaintoaineistot uhanalaisten lintulajien esiintymisestä voimajohtoreitin varrella. Kattavan havaintoaineiston lisäksi erillistä linnustoselvitystä ei ole katsottu tarpeelliseksi tehdä.</p> <p>Hankkeessa käytetään yhteispylväsrakennetta 400 ja 110 kilovoltin johdoille. Käyttövarmuuden turvaamiseksi tätä useampia johtoja ei sijoiteta samoihin pylväisiin. YVA-ohjelmavaiheen jälkeen on tehty muutoksia reitteihin sekä otettu mukaan myös uusia vaihtoehtoja (kappale 4.4.1).</p>
Eskolan kyläyhdistys ry	
<p>Etenkin läntinen linja aiheuttaa merkittävää haittaa Eskolan kylässä Kannuksessa. Läntinen linja kulkisi myös liian läheltä Antinojan ja Hanhinevan kylänosia ja aiheuttaisi suurta haittaa alueen asumiselle, rakentamiselle ja elinkeinoille sekä Leppilammen historialliselle perinnemaisemalueelle ja kyläkokonaisuudelle.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 8 on arvioitu vaikutuksia maisemaan ja kappaleessa 10.6.4 asutukseen. Elinkeinoihin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kappaleessa 11.5.4.</p>
Etelä-Pohjanmaan liitto	
<p>Seuraavat tekstikohdat tulee päivittää:</p> <p>Etelä-Pohjanmaan uuden maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 15.12.2021-15.2.2022.</p> <p>Pohjanmaan maakuntien tuulivoimaselvityksessä tunnistettiin mm. Alajärven pohjoisosissa ja Vimpelissä potentiaalisia tuulivoima-alueita, joiden halki esitetyt linjavaihtoehdot kulkevat, ja näiden keskinäiset vaikutukset tulee selvittää.</p> <p>Kulttuuriympäristöön ja maisema-alueisiin kohdistuvat inventoinnit ja selvitykset löytyvät liiton nettisivuilta.</p>	<p>Maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olo on päivitetty arviointiselostuksen kappaleeseen 10.6.1.</p> <p>Pohjanmaan maakuntien tuulivoimaselvitys on otettu huomioon kappaleessa 10.6.1 ja tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa kappaleessa 12.</p> <p>Etelä-Pohjanmaan kulttuuriympäristön ja maiseman inventointeja on hyödynnetty arviointiselostuksen kappaleessa 8.5.4.4.</p>
Halsuan kunnanhallitus	
<p>YVA-ohjelman lähtötiedoista puuttuu koko Halsuan kunnan käsittävä yleiskaava. Kunta esittää itäisestä linjavaihtoehdosta luopumista.</p> <p>Itäinen reittivaihtoehto aiheuttaa huomattavaa haittaa Halsuanjärven oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettujen kolmen uuden rakennuspaikan toteuttamiselle. Se kulkisi myös huomattavan lähellä maakunnallisesti arvokasta Halsuanjärveä ja haittaisi Halsuan Helmen leirintäalueen toimintaa.</p> <p>Maisemavaikutuksia tulisi tarkastella myös suhteessa Halsuan keskusta ja valtakunnallisesti arvokkaaseen Halsuan kirkkoon ja kirkkotiehen. Metsäpeuroihin kohdistuvista vaikutuksista tulee tehdä vasomis- ja pikkuvasa-</p>	<p>Halsuan kunnan yleiskaava on täydennetty arviointiselostuksen kappaleeseen 10.6.2 sekä liitteen 1 karttoille.</p> <p>Halsuanjärven osayleiskaavaan merkityt rakennuspaikat ja niiden sijoittuminen johtoalueelle on huomioitu kappaleessa 10.6.2. YVA-ohjelman jälkeen on Halsuan kohdalle lisätty myös uusi reittivaihtoehto (kappale 4.4.1).</p> <p>Maisemavaikutukset on esitetty kappaleessa 8.5. Myös vaikutukset Halsuan kirkkotiehen ja kirkonseutuun on arvioitu.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
aikaan kohdistuvat tarkat selvitykset Pilvinevan Natura-alueen läheisyyden johdosta.	Pilvinevan Natura-arviointi on esitetty arviointiselostuksen liitteessä 3.
Het-partio Oy	
Voimajohto kulkee partiolaisten kämpän yli ja muuttaa tämän alueen partioimintaan soveltumattomaksi. Toteutuksessaan linja myös muuttaisi luonnontilaista ympäristöä merkittävästi.	Kämpä sijaitsee noin 1,7 km päässä suunnitellusta johdoreitistä.
Jallun hiekka Oy	
Vimpelissä linja kulkee kahden yhtiön louhoksen välittömässä läheisyydessä. Neerpakan kallioalue on varattu maakuntakaavassa kallionottoalueeksi.	Johtoreittivaihtoehtoon tehtiin ohjelmavaiheen jälkeen muutos siten, että se ei sijoitu Neerpakan alueelle.
Kalajoen kaupunki	
<p>Mehtäkylän kyläalue, Raution asemaakaava ja Verkasalon tuulivoimahanke on lisättävä YVA-ohjelmaan. Karttamerkintöjä tulee selventää (mm. rajat, rakennukset). Asuin- ja lomarakennusten sekä yritysten määrä ja sijainti tulee tutkia vähintään 1 kilometrin etäisyydellä voimalinjasta. Myös pellon ja metsän rajalle sijoittuva voimajohtoalue tulee selvittää.</p> <p>Linjauksista tulee neuvotella maanomistajien kanssa ja taloudelliset vaikutukset maanomistajille tulee selvittää. Arvokkaat luontokohteet sekä muiden alueen hankkeiden yhteisvaikutukset mm. maankäyttö- ja maisemavaikutuksiin tulee tutkia.</p> <p>Kaupunki katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetty vaihtoehtotarkastelu on puutteellinen ja esitettyjä vaihtoehtoja liian vähän. Aikataulua tulee tarkistaa, jos havaitaan, että se on liian tiukka selvitysten laatimiselle, vaikutustenarvioinnille ja laajemmalle kuulemiselle.</p> <p>Voimajohtolinjan vaikutukset asuin- ja lomarakentamiselle sekä yrityksille tulee esittää konkreettisesti ja mallintamalla.</p> <p>Hankkeessa tulee järjestää uusi yleisötilaisuus ja asukaskysely.</p> <p>Kaupunki katsoo, että voimajohtolinjavaihtoehdoista tulee valita lyhyempi ja suurempi, saatavissa olevilla tiedoilla vähäisempiä haitallisia vaikutuksia aiheuttava Tolosperä-Kukonkylä itäinen vaihtoehto.</p>	<p>Mehtäkylän kyläalue, Raution asemaakaava ja Verkasalon tuulivoimahanke on täydennetty arviointiselostukseen. Kaavatilanne ja siihen kohdistuvat vaikutukset on esitetty kappaleessa 10.6.2.-10.6.3.</p> <p>Vaikutukset asutukseen, metsämaahan ja peltoihin on arvioitu kappaleessa 10.6 ja yrityksiin kappaleessa 11.5.4.</p> <p>Maanomistajilla on mahdollisuus jättää Fingridille palautetta sekä mielipiteensä ELY-keskukselle YVAN nähtävillä olojen aikana. Fingrid neuvottelee esimerkiksi pylväiden sijoituspaikosta maanomistajien kanssa myös YVA-vaiheen jälkeen (fingrid_nain_etenee_voimajohtohanke_2020.pdf).</p> <p>Vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin on arvioitu kappaleessa 6.3.5. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa on arvioitu kappaleessa 12.</p> <p>Reittivaihtoehtoja on muodostettu YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella lisää ja aiempiinkin reitteihin on tehty muutoksia. Reittimuutokset ja uudet vaihtoehdot on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p> <p>Yleisötilaisuus järjestetään myös YVA-selostusvaiheessa.</p>
Kannuksen kaupunki	
Läntinen linjaus välillä Kukonkylä-Höyläsalonneva sijoittuu alueelle, jolla on merkittäviä virkistys- ja luontoarvoja. Kaupunki huomauttaa, että voimalinjan rakentaminen tulisi toteuttaa etäälle asutuksesta ja hoidetuista luonto- ja virkistyskohteista	Arviointiselostuksessa on arvioitu kattavasti eri reittivaihtoehtojen vaikutuksia muun muassa asutukseen (kappale 10.6.4), luontoon (kappale 6) ja virkistykseen (kappale 10.6.6).
Kaustisen kunnanhallitus	
YVA-menettelyssä on kyettävä huomioimaan ihmisiin, maanomistajiin ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset.	Arviointiselostuksen kappaleessa 11 on arvioitu ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Kappaleissa 11.5.3. jaa 11.5.4

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>Läntinen vaihtoehto halkaisee Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä Kaustisen ja Vetelin alueille ositetun yhtenäisen alueen, joka mahdollistaisi 76 voimalan rakentamisen, ja sen vaikutukset tuulivoima-alueeseen tulee selvittää.</p>	<p>on käsitelty tarkemmin elinkeinoin ja yritystoimintaan kohdistuvia vaikutuksia.</p> <p>Pohjanmaan maakuntien tuulivoimaselvitys on otettu huomioon kappaleessa 10.6.1 ja tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa kappaleessa 12.</p>
Kaustisen kunnan ympäristölautakunta	
<p>YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu voimalinjan vaikutusta turkistarhaukseen lukuun ottamatta lisääntyntä loppikan- taa.</p> <p>Voimalinja on kaavailtu kulkevan Ullavanjärven ja Vionnevan välistä, jolloin Ullavanjärvellä saalistavalla linnulla on suurempi riski törmätä voimalinjaan. YVA-ohjelmassa sanotaan ristiriitaisesti linnuston käyvän saalistamassa Ullavanjärvellä, ja ettei voimalinjalla ole vaikutusta saalistamiseen.</p> <p>Ympäristölautakunta esittää, ettei voimalinjaa vedetä Kaustisen kunnan halki, vaan käytettäisiin olemassa olevaa voimalinjaa, joka kulkee Vetelin ja Perhon rajalla, tai voimalinjan rakentamista Lylynevan kautta Ullavanjärven ja Venetjoen tekojärven pohjoispuolelta.</p>	<p>Arviointiselostukseen on pyydetty tietoja voimajohtoreitin varrelle sijoittuvista kunnista alueen yritystoiminnasta, mukaan lukien turkistarhauksesta. Vaikutukset elinkeinoin ja yritystoimintaan on arvioitu kappaleessa 11.5.4.</p> <p>Linnustovaikutuksia on arvioitu arviointiselostuksen kappaleessa 6.5.5.</p> <p>Reittiehdotusta on tutkittu, mutta sitä ei katsottu toteutuskelpoiseksi. Reitti estää tuulivoiman rakentamisen alueelle ja samalla avaisi kaksi lähellä toisiaan sijaitsevaa maastokäytävää alueelle.</p>
Kaustisen seutukunta	
<p>YVA-menettelyssä on kyettävä huomioimaan ihmisiin, maanomistajiin ja elinkeinoin kohdistuvat vaikutukset.</p> <p>Lausunnossa kiinnitetään huomiota myös lunastusmenettelyn epäkohtiin ja kehittämiseen.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 11 on arvioitu ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Kappaleessa 11.5.4 on käsitelty tarkemmin elinkeinoin ja yritystoimintaan kohdistuvia vaikutuksia.</p> <p>Lunastuslain tavoitteena on, että jokaiselle maanomistajalle korvataan lunastuksesta aiheutuvat taloudelliset menetykset sillä tavalla, että hänen varallisuusasemansa ei muutu. Mikäli tästä periaatteesta poikettaisiin, asiasta tulee säätää lunastuslakia uudistamalla.</p>
Keski-Pohjanmaan liitto	
<p>5. vaihemaakuntakaava on tullut lainvoimaiseksi 3.1.2022 ja sen suunnittelumääräykset tulee ottaa huomioon jatko-suunnittelussa.</p> <p>Liitto esittää, että hankkeesta vastuussa oleva toimija selvittää uuden reitin etsimistä siten, että voimajohto kiertäisi Lestijokilaakson valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen.</p> <p>Eriyisen tärkeänä Keski-Pohjanmaan liitto pitää tehtäviä maisema-analyysjä.</p> <p>Keski-Pohjanmaan liitto esittää selvitettäväksi lisää reittivaihtoehtoja lausuntopalautteiden pohjalta. Jatkovalmistelussa on turvattava riittävä hankkeen, kansalaisten ja kuntien välinen vuorovaikutus.</p>	<p>Maakuntakaavan tilanne on päivitetty arviointiselostuksen kappaleeseen 10.6.1.</p> <p>Uusi Lestijokilaakson valtakunnallisen maisema-alueen kiertävä reittivaihtoehto on muodostettu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen tulleiden palautteiden perusteella.</p> <p>Maisema-analyysit on esitetty kappaleessa 8.5.</p> <p>YVA-ohjelmavaiheen jälkeen on tehty muutoksia vaikutusten lieventämiseksi sekä muodostettu uusia reittivaihtoehtoja. Muutokset on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p> <p>YVA-selostuksesta järjestetään kaikille avoin sähköinen yleisötilaisuus, jonka tallenne on katsottavissa nettisivuilla kahden viikon ajan. Lisäksi hankkeesta</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
	tiedotetaan lehti-ilmoituksilla ja kirjeillä maanomistajille. Fingrid avaa kuulemisen ajaksi nettisivuilleen karttapalvelun, jonka kautta voi jättää palautetta hankkeesta.
Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto	
<p>YVA-selostuksessa olisi hyvä tehdä linjausvaihtoehtojen väliset vertailut lähietäisyydelle jäävien asuntojen osalta eikä vain kunnittaisten asuntojen lukumäärän perusteella.</p> <p>Kukonkylä-Hangasneva ja Hangasneva-Alajärvi väleillä asutuksen näkökulmasta läntinen vaihtoehto olisi parempi kuin itäinen. Pylväsuunnittelussa hyvä huomioida Hirvelänkankaan pohjaveden muodostumiselle tärkeä ydinalue, sitä mahdollisuuksien mukaan välttämällä.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.4 on esitetty rakennukset johtoreittien läheisyydessä reittivaihtoehtotain.</p> <p>Pylväspaikat määritetään vasta YVAn jälkeisessä yleisuunnittelussa. Pylväiden sijoittamista pohjavesialueelle pyritään välttämään.</p>
K.H. Renlundin museo	
<p>Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu vuoden 2021 arkeologisen muinaisjäännösinventoinnin tuloksia. Alustavan inventointiraportin tietojen mukaan huomattava määrä muinaisjäännöskohteita sijaitsee voimajohtoreittien läheisyydessä, osa jopa linjausten sisäpuolella.</p> <p>Maisema-alueiden lähtötietojen osalta lausunnossa täsmennetään, että Valtioneuvosto on 18.11.2021 päätöksellään vahvistanut Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Maisemavaikutuksia havainnekuvineen tulee erityisesti laatia Lestijokilaakson valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta sekä maakunnallisesti arvokkaissa maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteissa.</p> <p>Yhteisvaikutukset tuulivoimahankkeiden kanssa tulee arvioida ja niiden minimoimiseksi tulee hakea ratkaisuja.</p>	<p>Arkeologinen inventointi on toteutettu kaikilla reittivaihtoehtoilla vuosina 2021 ja 2022. Inventoinnin tulokset ja kohteisiin kohdistuvat vaikutukset on esitetty kappaleessa 9.5.</p> <p>Vaikutukset Valtioneuvoston vuonna 2021 vahvistamiin valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin on arvioitu kappaleessa 8.5.4.1. Havainnekuvia arvokkaista maisema-alueista reittivaihtoehtoilta on esitetty kappaleessa 8.5.</p> <p>Hankkeen yhteisvaikutuksia tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu kappaleessa 12.</p>
Kokkolan kaupunki (kaupunginhallitus sekä rakennus- ja ympäristölautakunta)	
<p>Tehdyt luonto- ja linnustoselvitykset ovat suppeita ja osittain puutteellisia. Mm. suuri osa alueen vähälukuisemmasta lintulajistosta on jäänyt havaitsematta, eikä Tiira-havaintojärjestelmää ole hyödynnetty.</p> <p>Lausunnossa todetaan suurimmaksi puutteeksi vaihtoehdon puuttuminen Kokkolan kaupungin osalta. Ullavanjärven eteläpuolitse kulkeva linjaus tulee tarkastella vaihtoehtona ja etsiä asutuksen, maisemahaittojen, luontovaikutusten ja aluetalouden kannalta haitattomin vaihtoehto.</p> <p>Alueella olevien muiden toimijoiden voimajohtolinjojen yhteisvaikutukset tulee selvittää, samoin kuin voimajohtojen sijoittaminen yhteispylväisiin. Yhteisvaikutukset tulee arvioida YVA-selostuksessa huomioiden sähkönsiirtoverkkojen kokonaisuus ja myös alueen rakentuvat ja suunnitellut tuulivoiman tuotantoalueet ja mm. Läntän kaivosalue.</p>	<p>Linnustoselvityksiä ja muun lajiston maastohavainnointia on toteutettu vuosina 2021 ja 2022. Arvioinnissa on käytetty lisäksi muun muassa Tiira-havaintoaineistoa ja tietoja Metsähallituksen vastuulajien esiintymisestä. Tarkempi kuvaus linnustoselvityksistä on esitetty selostuksen kappaleessa 6.5.4.</p> <p>Ullavanjärven eteläpuolista reittiehdotusta on tutkittu, mutta sitä ei katsottu toteutuskelpoiseksi. Reitti estää tuulivoiman rakentumisen alueelle ja samalla avaisi kaksi lähellä toisiaan sijaitsevaa maastokäytävää alueelle.</p> <p>Hankkeessa käytetään yhteispylväsrakennetta 400 ja 110 kilovoltin johdoille. Käyttövarmuuden turvaamiseksi tätä useampia johtoja ei sijoiteta samoihin pylväisiin.</p> <p>Hankkeen yhteisvaikutuksia tuulivoimahankkeiden ja niiden sähkönsiirtovaihtoehtojen kanssa on arvioitu kappaleessa 12.</p>
Lestijokiseudun ympäristöyhdistys	
<p>Lestijärven arvomaiseman rikkomisen pitäisi estää ja yhdistys esittää, että tutkitaan mahdollisuus rakentaa</p>	<p>Ehdotettua Tikkala-Riutta-Leppilammen reittiä on tutkittu, mutta sen ei katsottu olevan toteutuskelpoinen.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>voimalinja Eskolan Leppilammelta nykyistä voimalinjaa pitkin Syrjäselälle ja sieltä Ritanevan eteläpuolelta Lestijärven/Halsuan voimalinjan risteykseen Hongistonjärven eteläpuolelle.</p>	<p>Reitti lisäisi vaihtoehdon pituutta noin 6,5 kilometriä ja edellyttäisi kahden kesäasutuksen lunastamista joen rannalta. Joen rannassa lisäksi suojelualueita.</p> <p>Lestijoen maisema-alueen kiertämiseksi on YVA-ohjelmasta saatujen palautteiden perusteella kuitenkin suunniteltu vaihtoehto (kappale 4.4.1).</p>
Luonnonvarakeskus LUKE	
<p>Vaikutusten arviointeja tehdessä tulee huomioida susireviirit.</p> <p>Hankkeella saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsäpeuralle, joka tulee ottaa huomioon suunnitelmavaiheessa kiinnittämällä huomiota erityisesti rakentamisvaiheen ajankohtaan ja ekologisten yhteyksien säilyttämiseen.</p> <p>Lieventämistoimenpiteet tulee huomioida metsäpeurojen sekä linnuston osalta. On tärkeää, että direktiivilajien asuttamilla alueilla otetaan huomioon muun maankäytön yhteisvaikutus paikallis- tai osapopulaatiotasolla kyseisten lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 6.6.5 on arvioitu vaikutukset suurpetoihin, mukaan lukien susiin.</p> <p>Arviointiselostuksen kappaleessa 6.6.5 on arvioitu myös metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset. Myös keinoja vaikutusten lieventämiselle on esitetty.</p>
Metsähallitus	
<p>Selvityksissä tulisi kiinnittää enemmän huomiota ekologisten yhteyksien säilyttämiseen Natura-alueiden, muiden luonnonsuojelualueiden sekä muuten luonnontilaisten alueiden välillä.</p> <p>Metsähallitus pitää erityisen tärkeänä Natura-arvioinnin tekemistä Jäkälänevan, Vionnevan, Pilvinevan ja Käärme-kallioiden Natura-alueille.</p> <p>Selvityksessä tulisi tarkastella erityisesti lineaaristen rakenteiden (mm. voimalinjat, tiet) vaikutusta metsäpeurojen vasomisalueisiin, niiden välisiin ekologiisiin yhteyksiin sekä vaelluksiin kesä- ja talvialueiden välillä. Arviossa tulisi huomioida muiden hankkeiden yhteisvaikutukset.</p> <p>Metsähallituksen mielestä ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä tulisi esittää kaikille maakotkan reviirille sijoituville hankevaihtoehdoille elinympäristömallinnuksiin perustuvat tarkastelut. Myös muuttohaukkojen ravinnonhankintamatkat tulee huomioida arvioinnissa.</p>	<p>Arviointiselostuksessa on kattavasti arvioitu vaikutuksia eläimistöille (kappale 6.6.5), linnustolle (kappale 6.5.5, kasvillisuudelle ja luontotyypeille (kappale 6.3.5) sekä Natura- ja luonnonsuojelualueille (kappale 6.4.5).</p> <p>Natura-arvioinnit on esitetty selostuksen liitteessä 3.</p> <p>Vaikutukset metsäpeuraan on arvioitu ja esitetty kappaleessa 6.6.5.</p> <p>Arviointiselostuksen viranomaiskäyttöön tarkoitetussa liitteessä 8 on esitetty vaikutukset maakotkareviireihin Metsähallituksen elinympäristömallia hyödyntäen.</p>
MTK Keski-Pohjanmaa, MTK Etelä-Pohjanmaa, MHY Keskipojha, MHY Pyhä-Kala ja MHY Suomenselkä	
<p>Fingrid Oyj:n tulee tehdä tilakohtainen selvitys hankkeen vaikutuksesta maa- ja metsätalouden olosuhteiden heikkenemisen vaikutuksesta tilojen elinkeinon ja talouteen.</p> <p>Hankkeen tiedotuksen riittävyys maanomistajille tulee selvittää ja vuorovaikutuksen parantamiseksi tulee järjestää yleisötilaisuuksia. Kiinteistöjen arvoon vaikuttavat asiat tulee arvioida.</p> <p>Hiilinielujen muutoksien vaikutukset tulee arvioida sekä kuntatasolla että koko hankealueella ja hankkeen aiheuttama metsäkato tulee huomioida. Myös vaikutukset metsäpeuroihin, arvokkaisiin maisema-alueisiin, sekä pelto- ja</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 8 on arvioitu vaikutuksia johtoreittien kiinteistöihin ja metsätalouteen. Vaikutuksia elinkeinon ja yritystoimintaan sekä kiinteistöjen arvoon on arvioitu kappaleissa 11.5.4 ja 11.5.5.</p> <p>YVA-selostuksesta järjestetään kaikille avoin sähköinen yleisötilaisuus, jonka tallenne on katsottavissa nettisivuilla kahden viikon ajan. Lisäksi hankkeesta tiedotetaan lehti-ilmoituksilla ja kirjeillä maanomistajille. Fingrid avaa kuulemisen ajaksi nettisivuilleen karttapalvelun, jonka kautta voi jättää palautetta hankkeesta.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>metsäteihin tulee arvioida. Maakaapelointi tulee huomioida maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.5 on arvioitu vaikutukset metsätalouteen ja kappaleessa 7.5 metsien hiilinelujen vähentymiseen sekä koko hankkeessa että kunnittain. Vaikutukset metsäpeuroihin on arvioitu kappaleessa 6.6.5, arvokkaisiin maisema-alueisiin kappaleessa 8.5.4.</p> <p>Maakaapeli ei ole teknisesti järkevä eikä ympäristövaikutuksiltaan lievempi vaihtoehto. Tätä on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.5.</p>
MTK Perho	
<p>Peltoalueilla tulee käyttää haruksetonta portaalipylvästyyppeä.</p> <p>Hankkeen tarvitsemat yksityistiet ja viljelystiet on myös kartoitettava.</p> <p>Johtoreitti kulkee Peltokankaan ja Haukan kylien lävitse läheltä asutuksia, eikä terveyshaittoja voi täysin sulkea pois. Kiinteistöjen arvo tulee romahtamaan.</p> <p>Hankkeen aikatauluun ja parempaan tiedotukseen maanomistajille tulee kiinnittää huomiota.</p>	<p>Suurilla reittiosuuksilla voidaan käyttää haruksettomia peltopylväitä.</p> <p>Peltokankaan ja Haukan kylienväliin sijoittuvan reittivaihtoehdon lisäksi arviointiselostuksessa tarkastellaan läntisempää vaihtoehtoa. Reittimuutokset on esitetty kappaleessa 4.4.1. Vaikutuksia asutukseen on käsitelty kappaleessa 10.6.4 ja vaikutuksia ihmisiin kappaleessa 11.5. Kiinteistön arvoon kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu yleisesti kappaleessa 11.5.5.</p>
MTK Rautio	
<p>Linjan alle syntyy aukko, joka ei sido hiiltä. Lisäksi valmistatiestä ei ole kaikille linjavaihtoehdoille, millä on myös vaikutuksia luontoon. Taloudelliset vaikutukset tulee huomioida tilatasolla.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 7.5 on arvioitu hankkeen vaikutuksia ilmastoon ja hiilineluihin.</p> <p>Vaikutukset maa- ja metsätaloudelle sekä tilojen pirstoutumiselle on arvioitu kappaleessa 10.6.5</p>
MTK Toholampi ry	
<p>Fingridin tulisi pyrkiä yhteistoimintaan tuulivoimayhtiöiden kanssa johtokäytävien määrän minimoimiseksi.</p> <p>Fingridin tulee etsiä vielä muita mahdollisuuksia voimajohtoreitille ja pyrkiä käyttämään hyväkseen jo olemassa olevia sähkölinjakäytäviä, sekä tarkastelee maakaapeloinnin mahdollisuutta etenkin peltomaan ylityksessä/alituksessa.</p>	<p>Kantaverkon uudet voimajohdot vähentävät tuulivoimayhtiöiden omien johtojen tarvetta, kun uusia kantaverkon liityntäpisteitä saadaan lähemmäs voimaloita. Fingrid toimii yhteistyössä tuulivoimayhtiöiden kanssa.</p> <p>Reittivaihtoehtoja on muodostettu YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella lisää ja aiempiinkin reitteihin on tehty muutoksia. Reittimuutokset ja uudet vaihtoehdot on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p> <p>Maakaapeli ei ole teknisesti järkevä eikä ympäristövaikutuksiltaan lievempi vaihtoehto. Myös nykyisen johdon rinnalle sijoituvia vaihtoehtoja on tarkasteltu, mutta ne eivät ole toteutuskelpoisia. Hylättyjä reittivaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.5.</p> <p>Suurilla reittiosuuksilla voidaan käyttää haruksettomia peltopylväitä.</p>
MTK Veteli	
<p>Haitat tulee minimoida käyttämällä mahdollisimman paljon jo olemassa olevia johtokäytäviä, maakaapelointia sekä pelloille sijoitettaessa uusinta paaluteknologiaa.</p>	<p>Reittivaihtoehtoja on muodostettu YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella lisää ja aiempiinkin reitteihin on tehty muutoksia. Reittimuutokset ja uudet vaihtoehdot on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
	<p>Maakaapeli ei ole teknisesti järkevä eikä ympäristövaikutuksiltaan lievempi vaihtoehto. Myös nykyisen johdon rinnalle sijoituvia vaihtoehtoja on tarkasteltu, mutta ne eivät ole toteutuskelpoisia. Hylättyjä reittivaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.4.3.</p> <p>Suorilla reittiosuuksilla voidaan käyttää haruksettomia peltopylväitä.</p>
Neova Oy	
<p>Voimajohtolinjauksen itäinen reitti on Kairinevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen kannalta hyvä vaihtoehto, sillä se palvelee paremmin hankkeen verkkoliityntävaihtoehtoja.</p> <p>Hankkeessa on arvioitava, miten voimajohdon vaikutuksia turvetuotantoon voidaan minimoida voimajohdon ylittäessä turvetuotantoalueen.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.5 on arvioitu vaikutukset turvetuotantoon. Kappaleessa 12 on arvioitu hankkeen yhteisvaikutukset muun muassa turvetuotantohankkeiden kanssa.</p>
Pajamäen talomuseon kannatusyhdistys ry	
<p>Lestijokilaakson suunnitellun voimajohdon molemmat esitetyt linjausvaihtoehdot ovat jyrkästi ristiriidassa maankäyttö- ja rakennuslain ja maakuntakaavan kanssa, joissa edellytetään valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamista.</p>	<p>Vaikutukset Lestijoen maisema-alueeseen on arvioitu kappaleessa 8.5.4. Uusi Lestijokilaakson valtakunnallisen maisema-alueen kiertävä reittivaihtoehto on muodostettu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen tulleiden palautteiden perusteella.</p>
Patanan kyläyhdistys	
<p>Suunniteltu läntinen voimalinja aiheuttaisi korvaamattoman vahingon Patanan kylälle muuttaessaan ratkaisevasti maisemaa ja aiheuttaisi merkittävää haittaa luontomatkaillulle.</p> <p>Lausunnossa huomautetaan myös Porasenojen ranta-alueella olevista liito-oravan pesimäalueista, joita ei ole selvityksessä huomioitu.</p> <p>Lausunnossa esitetään uutta tutkittavaa linjausta laajentamalla olemassa olevaa kantaverkkolinjaa Alajärveltä Raahen ja tekemällä siitä siirtolinja Kalajoelle Sievin eteläpuolelta.</p>	<p>Vaikutukset maisemalle ja asutukselle on arvioitu kattavasti kappaleissa 8.5.4 ja 10.6.4 ja vaikutukset palveluille ja virkistykseen kappaleessa 10.6.6.</p> <p>Porasenojen liito-oravan elinalue ja siihen kohdistuvat vaikutukset on esitetty kappaleessa 6.6.5.</p>
Perhon kunnan kunnanhallitus	
<p>Reittivaihtoehto (H-J) Hangasneva-Alajärvi itäinen vaihtoehto, ei ole suotava, sillä se kulkee Peltokankaan ja Haukan kylien lävitse liian läheltä asuinrakennuksia. Lausunnossa toivotaan, että löytyisi uusi linjaus, josta aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa asutukselle ja viljelyksille.</p>	<p>Peltokankaan ja Haukan kylien väliin sijoittuvan reittivaihtoehdon lisäksi arviointiselostuksessa tarkastellaan läntisempää reittivaihtoehtoa. Reittimuutokset on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p>
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	
<p>Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava on saanut lainvoiman ja kaavatilanne tulee tältä osin päivittää lähtötietoihin arviointiselostusvaiheessa. YVA-ohjelmasta puuttuvat maakuntakaavojen yleismääräykset, jotka tulee lisätä lähtötietoihin, samoin kuin mahdolliset yleiskaavoissa olevat yleismääräykset.</p> <p>Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella myös hankkeen suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.</p>	<p>Maakuntakaavan tilanne on päivitetty arviointiselostuksen kappaleeseen 10.6.1.</p> <p>Hankkeen suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on arvioitu kappaleessa 10.2.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>Rakennetun kulttuuriympäristön osalta tulisi lähtötietoja täydentää myös paikallisesti arvokkailla rakennetun kulttuuriympäristön kohdetiedoilla.</p> <p>Avoimille viljelyalueille sijoittuvien sähkönsiirtoreittien maisemavaikutukset tulee selvittää ja tehdä hyvät havainnekuvat etenkin sellaisilta avoimilta viljelyalueilta, jotka sijoittuvat oleellisesti ihmisten elinympäristöihin. Maiseman lisäksi on erittäin tärkeää arvioida leveän voimajohtoalueen vaikutuksia peltojen viljelykäyttöön.</p> <p>Lausunnossa huomautetaan arviointiohjelman luvun 6.6. jaottelusta sekä siitä, että ohjelma on rakennetun kulttuuriympäristön vaikutusten arvioinnin kuvaamisen osalta puutteellinen.</p> <p>Lausunnossa huomautetaan sekä linnuston että liito-oravien osalta tarvittavan laajempaa selvitystä.</p>	<p>Paikallisesti arvokkaita kohteita on pyydetty johtoreitin varrelle sijoittuvista kunnista. Saadut tiedot ja niihin kohdistuvat vaikutukset on esitetty kappaleessa 8.5.4.5.</p> <p>Hankkeen maisemavaikutukset ja havainnekuvat on esitetty kappaleessa 8.5. Vaikutukset viljelyyn on esitetty kappaleessa 10.6.5.</p> <p>Vaikutuksia kulttuuriympäristöön on pyritty täydentämään ja jaottelua selkeyttämään.</p> <p>Linnuston ja liito-oravan osalta on tehty kattavat selvitykset. Tehdyt selvitykset ja vaikutusarviointit on esitetty kappaleissa 6.5.5 ja 6.6.5.</p>
Pohjois-Pohjanmaan museo, Museo- ja tiedekeskus Luuppi	
<p>Muinaisjäänösrekisterin mukaisia nimiä ja muinaisjäänöstunnuksia suositellaan käytettäväksi arviointiselostuksessa.</p> <p>Hankealueen nykytilaa esittelevän osaan tulee päivittää vuoden 2021 muinaisjäänösselvityksen tulokset.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 9.5 on esitetty rekisterissä olevat muinaisjäänökset. Lisäksi kappaleessa on esitetty vuosina 2021 ja 2022 tehtyjen arkeologisten inventoinnin tulokset.</p>
Pohjan Voima Oy	
<p>YVA-ohjelman mukainen johtoreitti H-J sijoittuu osittain Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen alustavalle suunnittelu- / osayleiskaava-alueelle, mutta se voidaan huomioida voimaloiden sijoittelussa. Johtoreittiä H-J ei tulisi siirtää itään, ettei se rajoittaisi tuulivoimaloiden rakentamista.</p>	<p>Hankkeen yhteisvaikutukset ja yhteensovittaminen tuulivoimahankkeiden kanssa on pyritty selvittämään parhaan tiedon mukaisesti. Hankkeen liittyminen tuulivoimahankkeisiin ja niiden yhteisvaikutukset kappaleessa 12.</p>
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	
<p>Sähkönsiirtovaihtoehtojen karttatarkastelussa ja yhteisvaikutusten näkökulmasta on syytä tuoda esille tarkemmin, miten Jylkän sähköasemalle on suunniteltu liitettävän tuulivoiman ja mahdollisesti muiden toimijoiden voimajohtoreitit, siltä osin kuin linjauksia on suunnitteilla tai toteutettu.</p> <p>Arvioinnissa tulee erityisesti huomioida asutus, kaavoitushankkeet ja asutuksen mahdolliset laajenemissuunnat, sekä esittää havainnollisesti karttapohjilla eri vaikutukset ja häiriintyvät kohteet.</p>	<p>Hankkeen yhteisvaikutukset ja yhteensovittaminen tuulivoimahankkeiden kanssa on selvitetty ajantasaisen tiedon mukaisesti. Hankkeen liittyminen tuulivoimahankkeisiin ja niiden yhteisvaikutukset kappaleessa 12.</p> <p>Kaavoitukseen, maankäyttöön ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset on esitetty kappaleessa 10.6.</p> <p>Liitteen 2 kartoilla on esitetty keskeiset vaikutukset ja häiriintyvät kohteet.</p>
Seinäjoen museot	
<p>Arvioitavat vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön on huomioitu riittäväällä tavalla YVA-ohjelmassa.</p>	
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry	
<p>Hankkeen linjauksia tulee vielä tarkastella uudelleen ja tarkemmin, että luontovaikutukset tullaan minimoimaan. Lisäselvityksiä on tehtävä etenkin liito-oravakohteiden, vanhojen metsien lintulajien, isojen lintujen muuttoreittien ja levähdysalueiden suhteen. Ekologiset käytävät tulee huomioida suunnittelussa. Lestijoen maisema-alueen osalta</p>	<p>Linnuston ja liito-oravan osalta on tehty kattavat selvitykset. Tehdyt selvitykset ja vaikutusarviointit on esitetty kappaleissa 6.5.5 ja 6.6.5.</p> <p>Uusi Lestijokilaakson valtakunnallisen maisema-alueen kiertävä reittivaihtoehto on muodostettu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen tulleiden palautteiden perusteella.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
linjausta tulisi miettiä uudelleen. Vanhakallion lomamökkikylä on huomioitava, sekä Peltokankaan kylämiljö, joka tuhoutuisi täysin.	Peltokankaan ja Haukan kylien väliin sijoittuvan reittivaihtoehdon lisäksi arviointiselostuksessa tarkastellaan läntisempää reittivaihtoehtoa. Reittimuutokset on esitetty kappaleessa 4.4.1.
Suomen metsäkeskus	
Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella voimalinjavaihtoehtojen vaikutuksia kestävä metsätalouden harjoittamiseen. Lisäksi olisi hyvä arvioida, miten hankkeen ympäristövaikutuksia metsäelinympäristöihin voitaisiin lieventää, ja huomioida mm. MTK:n, SLC:n ja Energia-teollisuuden hankkeen laatimat yhteiset suositukset sähkölinjojen vierimetsien hoidosta ja lisätä monimuotoisuudelle arvokasta lahoppua sähkölinjojen vierimetsiin.	Vaikutuksia metsätalouteen ja kiinteistöjen pirstaloitumiseen on arvioitu kappaleessa 10.6.5.
Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry, SSLTY	
Hangasnevalta etelään lähteivistä vaihtoehdoista läntinen (H-I) on parempi arvokkaiden lintualueiden kannalta. Peto-lintujen, erityisesti maakotkan pesätiedot tulee ottaa huomioon linjauksia arvioitaessa. Vimpelistä Alajärven Möksyyn suuntautuvista vaihtoehdoista linnuston kannalta paras vaihtoehto on pohjoinen linja (I-J-L).	Maakotkan ja muun linnuston osalta on tehty kattavat selvitykset. Tehdyt selvitykset ja vaikutusarviointi on esitetty kappaleessa 6.5.5.
Säteilyturvakeskus STUK	
Voimajohtojen magneettikentän pitkäaikaisvaikutuksiin liittyvän epävarmuuden vuoksi Säteilyturvakeskus suosittelee uusien voimajohtojen rakentamista siten, että niiden aiheuttama magneettivuon tiheys ei pitkäaikaisesti ylittäisi 0,4 µT voimajohtojen lähellä sijaitsevilla asuinrakennuksissa.	Arviointiselostuksen kappaleessa 11.5.1 on arvioitu voimajohtohankkeen aiheuttamat sähkö- ja magneettikentät.
Taluskylän kyläyhdistys	
Itäisellä reitillä on useampi talo, ja linja pilaa kylän virkistystoiminnan, jota on aktiivisella toiminnalla lisätty. Vetenjärven kosteikko linjan läheisyydessä on 2019 kunnostettu linnustolle levähdysalueeksi. Mäenmaan luontopolku, jota on viime vuonna parannettu, jää osin linjan alle. Läntinen linja vie vähemmän pinta-alaa.	Alavieskan Tolosperällä reittiin tehtiin ohjelmavaiheen jälkeen muutoksia asutuksen ja maiseman huomiointiksi. Vaikutukset asutukseen on arvioitu kappaleessa 10.6.4 ja virkistykseen kappaleessa 10.6.6. Vetenjärven kosteikkoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kasvillisuuskappaleessa 6.3.5.
Toholammin kunnanhallitus	
Itäinen reittivaihtoehto aiheuttaa huomattavaa haittaa nykyisen maankäytön ja valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen näkökulmasta. YVA-menettelyssä on kyettävä huomioimaan myös ihmisiin, maanomistajiin ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset. Korvauskäytäntöä tulee kehittää. Kunnanhallitus esittää, että Fingrid Oyj etsii vielä vaihtoehtoisia ratkaisuja voimajohtojen hyödyntäen aikaisempia jo maastossa olemassa olevia vanhoja sähkölinjakäytäväratkaisuja. Maa-kaapelointi tulee huomioida vaihtoehtona Lestijokilaakson valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.	Uusi Lestijokilaakson valtakunnallisen maisema-alueen kiertävä reittivaihtoehto on muodostettu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen tulleiden palautteiden perusteella. Arviointiselostuksen kappaleessa 11 on arvioitu vaikutukset ihmisiin ja kappaleessa 11.5.4 tarkemmin elinkeinoihin. Maanomistajille maksettavista korvauksista ei päätetä YVA-menettelyssä. Maakaapeli ei ole teknisesti järkevä eikä ympäristövaikutuksiltaan lievempi vaihtoehto. Myös nykyisen johdon rinnalle sijoituvia vaihtoehtoja on tarkasteltu, mutta ne

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
	eivät ole toteutuskelpoisia. Hylättyjä reittivaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.4.3.
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen	
YVA-ohjelmaan tulee sisältyä voimajohtojen rakentamisesta purojen ja jokien elinympäristöille sekä kalastolle aiheutuvien vaikutusten arviointi.	Vaikutuksia pintavesiin on arvioitu kappaleessa 6.2.5. Vaikutuksia kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin on arvioitu kappaleessa 6.3.5.
Vetelin kunnanhallitus	
Itäinen linjaus voimalinjoille olisi toteutettava ensisijaisesti, ja vain siinä tapauksessa, että se on kansallisen huoltovarmuuden takia välttämätöntä.	Johtoreitin varrelle sijoittuvista kunnista on pyydetty tietoa lähialueen yrityksistä ja elinkeinoista. Vaikutusten arviointi on esitetty kappaleessa 11.5.4.
Läntisen linjauksen läheisyydessä on myös turkistarha-alueita, joita ei ole huomioitu arvioinnissa.	Reittiehdotusta on tutkittu, mutta se ei ole toteuttamiskelpoinen. Voimajohtoalue olisi paikoin jopa 200 metriä leveä, jolloin käyttövarmuus olisi heikempi ja kunnossapito hankaloituu. Voimajohto sijoittuisi suojelualueelle ja ylittäisi Koirajärven. Voimajohtoista aiheutuvat haittavaikutukset kohdistuisivat samoihin maanomistajiin nykyisten johtojen kanssa.
Itäiselle linjaukselle kunnanhallitus esittää, että voimalinja suunniteltaisiin kulkevan kunnan itäpuolella olemassa olevaa 400 kV voimajohtoa mukailen ja yhtyä suunniteltuun voimalinjaan Pollarin/Purontaka kohdalla Venetjoen tekojärven pohjoispuolella.	
Vimpelin kunnan tekninen lautakunta	
Hangasneva-Alajärvi läntinen linjaus kulkisi lähellä asutusta Huopanan kylän, Koskelan kylän ja Isokankaan alueella.	Vaikutukset asutukseen on arvioitu kappaleessa 10.6.4.
Läntisen linjauksen lähellä on matkailuyritys sekä maansiirtoyritykset, jotka tulee huomioida.	
Väylävirasto	
Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä.	Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.8 on arvioitu hankkeen liikennevaikutuksia.
Suunnittelussa tulee huomioida Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" - ohje, Liikenneviraston määräys johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle sekä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettu laki (503/2005). Rautatiealueella voimalinjojen rakentaminen vaatii lunastusluvan ja sopimuksen rautatiealueella työskentelystä.	
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueidenkäyttöryhmä	
Voimajohtohanke on ollut mukana kolmen maakunnan tuulivoimaselvityksessä. Tämän vuoksi on selvítettävä, voidaanko maakuntakaavoitus ja voimajohtohanke ajallisesti sovittaa toisiinsa.	Voimajohtohanke on välttämätön alueelle kehitettävän uusiutuvan energian kannalta. Hankkeen yhteensovittaminen suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa on pyritty selvittämään parhaan tiedon mukaisesti kappaleissa 1.5 ja 12.
Tällä hetkellä on vireillä useita tuulivoimahankkeita kyseisellä yhteysväliällä. Myös täysin uusia uusiutuvia luonnonvaroja hyödyntäviä energiahankkeita, kuten aurinkovoima, voi alueelle myös kehittyä. Voimajohtohankkeessa voidaan paremmin selvittää, miten nämä alueet voidaan kes-tävällä tavalla liittää kantaverkkoon.	Vaikutukset valtakunnallisesti arvokkaiisiin maisema-alueisiin on arvioitu kappaleessa 8.5.4.1.
Ympäristöstään vahvasti erottuva rakentaminen on toteutettava sellaisilla sijoitusratkaisilla ja muilla teknisillä toimenpiteillä, ettei valtakunnallisesti merkittävien maisema-	YVA-selostuksesta järjestetään kaikille avoin sähköinen yleisötilaisuus, jonka tallenne on katsottavissa nettisivuilla kahden viikon ajan. Lisäksi hankkeesta tiedotetaan lehti-ilmoituksilla ja kirjeillä maanomistajille. Fingrid

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>alueiden arvoja turmella. Tiedottaminen ja asukkaiden kuuleminen on erittäin tärkeää.</p>	<p>avaa kuulemisen ajaksi nettisivuilleen karttapalvelun, jonka kautta voi jättää palautetta hankkeesta.</p>
<p>Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Ilmastotiimi</p>	
<p>Kasvillisuuden poistaminen tulisi ottaa huomioon hiilinielulaskennassa. Materiaalien tuotantovaikutuksia ilmastoon arvioitaessa tulee tehdä rakenteiden elinkaariarviointi, jolloin tuotannon, kuljetusten, rakentamisen ja purun (ym.) yhteenlaskettu päästölukema tiedettäisiin.</p>	<p>Kasvillisuuden poistaminen ja rakenteiden elinkaariarviointi on esitetty arviointiselostuksen kappaleessa 7.5.</p>
<p>Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö</p>	
<p>Linnuston havainnointimenetelmä olisi tullut kuvata tarkemmin. Soidensuojelun täydennysehdotuksiin kuuluvien alueiden linnustoarvot tulee huomioida sekä arvioinnissa tulee hyödyntää Birdlife:n ylläpitämää Tiira-järjestelmää.</p> <p>Taulukossa ja kartoilla esitettyjen luontokohteiden suojelustatus tulee olla mahdollista tulkita kohteiden kuvauksen perusteella tai ne tulee avata tarkemmin arviointiselostuksessa. Arvokkaiden luontotyyppienerviointissa tulisi käyttää v. 2019 julkaistua uhanalaisuusarviointia. Natura-arviointi tulee toteuttaa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti seuraavien Natura 2000 -alueiden osalta: Viitajärvi, Ritaneva–Vipusalonneva–Märsynneva, Vionneva, Pilvineva, Ruokkaanneva, Käärmealliot, Patanajärvenkangas, Iso-raivio ja Pilleskytö sekä Huosianmaankallio.</p> <p>Maakotkan osalta tarkastelussa tule käyttää hyödyksi Metsähallituksen elinympäristömallinnusta. Myös vaikutukset liito-oravan populaatioon tulee arvioida Natura-arviointien yhteydessä.</p> <p>Arvioitaessa voimajohtoon maisemavaikutuksia tulisi arvioida myös vaikutuksia luonnonmaisemaan, mm. arvokkaiden kallio- ja kivikkoalueiden sekä laajoja suoalueiden osalta.</p>	<p>Linnustoselvityksiä ja muun lajiston maastohavainnointia on toteutettu vuosina 2021 ja 2022. Arvioinnissa on käytetty lisäksi muun muassa Tiira-havaintoaineistoa ja tietoja Metsähallituksen vastuulajien esiintymisestä. Tarkempi kuvaus linnustoselvityksistä on esitetty selostuksen kappaleessa 6.5.5.</p> <p>Luontokohteiden kuvaus ja suojelustatus on esitetty arviointiselostuksen kappaleessa 6.4.5.</p> <p>Natura-arviointit on tehty mainituista Natura-alueista. Ne on esitetty arviointiselostuksen liitteessä 3.</p> <p>Arviointiselostuksen viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä 8 on esitetty vaikutukset maakotkareviireihin Metsähallituksen elinympäristömallia hyödyntäen.</p> <p>Liito-oravan osalta on tehty kattavat selvitykset. Tehdyt selvitykset ja vaikutusarviointit on esitetty kappaleessa 6.6.5.</p> <p>Vaikutukset maisemaan, mukaan lukien luonnonmaisemaan on esitetty kappaleessa 8.5.</p>
<p>Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen pohjavesiryhmä</p>	
<p>Vetelissä Hirvelänkankaan 1-luokan pohjavesialueen kohdalla itäisempi vaihtoehto olisi pohjavesialueiden kannalta huomattavasti parempi vaihtoehto tai läntistä linjaa tulisi siirtää kaakkoon kauemmas vedenottamosta.</p> <p>Vimpelin kunnan alueella itäisempi vaihtoehto kulkisi Kivikankaan ja Paloperkkiönkankaan pohjavesialueella. Kivikankaalla oleva kaivo mahdollistaa kriisiajan veden otton. Alajärvellä sijaitsevat E-luokkaan kuuluvat Paloperkkiönkangas sekä Hallanevan letto, joka pohjavedestä suoraan riippuvainen maaekosysteemi. Pohjavesialueet tulisi mahdollisuuksien mukaan kiertää länsipuolelta. Alajärvellä tulisi myös huomioida, ettei linja kulje Piiliharjun pohjavesialueen poikki. Happamien sulfaattimaiden esiintyminen tulee selvittää</p>	<p>Vaikutukset pohjavesiin ja kunnilta saatuihin tietoihin vedenottamoista on esitetty kappaleessa 6.2.5.</p> <p>Happamien sulfaattimaiden esiintyminen on esitetty kappaleessa 6.1.5.</p>
<p>Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikkö</p>	
<p>Voimajohtoreittien varrella on useampia turvetuotantoalueita, joiden osalta on tarpeen tarkistaa, onko</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.5 on arvioitu vaikutukset turvetuotantoon.</p>

LAUSUNTO	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>voimajohtohankkeella vaikutusta toimintaan. YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu kaikkia toiminnassa olevia turvetuotantoalueita.</p> <p>Uusilla ja kunnostettavilla huoltotielinjakuksilla ei saa heikentää alueen kuivatusta eikä estää vesieläimien liikuttamista.</p>	<p>Voimajohdon rakentamisessa hyödynnetään pääsääntöisesti jo olemassa olevia teitä.</p>
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue	
<p>Ilmajohdojen ja tien pinnan vähimmäisetäisyytenä on noudatettava väyläviraston antamia määräyksiä ja myös erikoiskuljetusreitit on huomioitava. Valitun voimajohtolinjauksen rakenteet tulee sijoittaa maanteiden suoja-alueiden ulkopuolelle.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6.8 on esitetty hankkeen vaikutukset liikenteeseen. Hankkeen tekniset ratkaisut tarkentuvat yleissuunnitteluvaiheessa.</p>

YHTEENVETO MIELIPITEISTÄ	TOIMENPIDE / VASTINE
Hankkeen toteuttamisen vaihtoehdot	
<p>Lähes kaikissa jätetyissä mielipiteissä kritisoitiin eri perusteluin arviointiohjelmassa esitettyjä reittivaihtoehtoja. Useissa mielipiteissä esitettiin myös vaihtoehtoisia reittejä, joita tulisi selvittää. Mielipiteissä katsottiin, että vaihtoehdona tulisi tutkia uuden voimajohtolinjan sijoittamista jo olemassa olevien linjojen yhteyteen, ja perusteluissa huomautettiin myös valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoiteissa näin ohjeistettavan. Mielipiteissä katsottiin tarpeelliseksi myös maakaapelointivaihtoehdon selvittämistä etenkin maisemallisesti ja linnustollisesti arvokkaissa kohteissa. Eniten vaihtoehtoisia reittilinjoja esitettiin Lestijoki-laakson valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kiertämiseksi, kyläalueiden kuten Taluskylän, Eskolan, Patanan, Huopan ja Peltokankaan sekä Alajärvellä sijaitsevien Uusikylän, Koivumäen, Iruun, Paalijärven ja Teerinevan kiertämiseksi. Myös Ullavanjärven kiertämistä eteläitäpuolelta ehdotettiin, samoin kuin mm. Haapajärven ja Iruujärven osalta linjan osoittamista pois järvien läheisyydestä.</p>	<p>YVA-ohjelman jälkeen reittivaihtoehtoihin tehtiin vaikutuksia lieventäviä muutoksia saatujen palautteiden perusteella. Arviointiselostuksessa tarkastellaan myös uusia reittivaihtoehtoja, jotka on muodostettu palautteiden perusteella sekä vaikutusten lieventämiseksi. Tarkasteltavat reittivaihtoehdot on esitetty kappaleessa 4.4.2.</p> <p>Ohjelmavaiheen jälkeen esitettyjä, mutta hylättyjä reittiehdotuksia on tutkittu, ja niiden hylkäämisen perusteet on esitetty kappaleessa 4.4.3.</p>
Maisema ja kulttuuriperintö	
<p>Jätetyissä mielipiteissä tuotiin voimakkaasti esille esitettyjen linjausvaihtoehtojen vaikutus Lestijoki-laakson valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Itäinen vaihtoehto, joka kulkisi läheltä Toholammin keskustaajamaa, sijoittuisi maisema-alueelle pidemmältä matkaa, ja vaikuttaisi suurempaan määrään ihmisiä. Läntinen vaihtoehto taas sijoittuisi arvokkaaseen peltomaisemaan. Mielipiteissä muistutetaan, että Lestijoen maisema-alue on huomioitava valtioneuvoston päätöksen YM/2021/70 mukaisesti, ja se sisältyy voimassa olevaan Keski-Pohjanmaan maakuntakaavaan. Mikäli linjalle ei löydy maisema-alueen ohittavia vaihtoehtoisia reittejä, tulisi voimajohdot toteuttaa maakaapelilla kyseisellä osuudella. Mielipiteissä tuotiin lisäksi esiin maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita kohteita, kuten mm. Lestijoen kulttuurimaisema (Härkänevan alue), Pajamäen perinnetalo, Yli-Ullavan, Salmelan ja Forsbackan alueet sekä esimerkiksi Vetelissä ja Alajärvellä linjojen lähellä sijaitsevat tervahaudat, jotka tulisi huomioida arvioinnissa.</p>	<p>Uusi Lestijoki-laakson valtakunnallisen maisema-alueen kiertävä reittivaihtoehto on muodostettu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen tulleiden palautteiden perusteella. Reittimuutos on esitetty kappaleessa 4.4.1.</p> <p>Arviointiselostuksen kappaleessa 8.5.4 on esitetty vaikutukset muun muassa valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.</p> <p>Maakaapeli ei ole teknisesti järkevä eikä ympäristövaikutuksiltaan lievempi vaihtoehto. Hylättyjä reittivaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.4.3.</p>
Maankäyttö ja kaavoitus	
<p>Mielipiteissä hankkeen suurimmat vaikutukset nähtiin aiheutuvan maankäytölle, kuten metsätaloudelle ja maataloudelle. Monessa mielipiteessä katsottiin, että linjavaihtoehdot rajoittavat kannattavaa metsätaloutta, jos linjan alle on jäämässä merkittävä osa metsälohkoa, tai jäljelle jäävät alat ovat vaikeasti tavoitettavia tai liian pieniä. Mielipiteiden jättäjät esittivät, että hanketoimijan tulisi keskustella suoraan maanomistajien kanssa voimajohdon linjauksista esimerkiksi tilojen rajoille, joutomaille tai olemassa olevien linjojen yhteyteen. Samanlaisia vaikutuksia nähtiin</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 10.6 on esitetty vaikutukset maankäytölle. Kappaleessa 10.6.5 on esitetty vaikutuksia johtoalueelle ja sen läheisyyteen sijoituville kiinteistöille ja niiden pirstaloitumiselle. Arviointiselostuksessa on arvioitu myös vaikutuksia peltoviljelyyn. Suorilla reittiosuuksilla voidaan käyttää haruksettomia peltopylväitä, jotka mahdollistavat työkoneiden liikkumisen pylvään alta.</p> <p>Kappaleessa 10.6.5 on arvioitu vaikutukset lähialueen turvetuotannolle ja kiviainestenottoalueille.</p>

YHTEENVETO MIELIPITEISTÄ	TOIMENPIDE / VASTINE
<p>aiheutuvan myös peltoviljelylle, lisäksi tuotiin esiin pelloille sijoittuvien pylväiden lisäävän maan tiivistymistä sekä mm. rikkakasvien leviämistä. Maankäyttömuotona myös haitat turvetuotannolle sekä kiviainesten otolle tuotiin esiin. Vimpelissä on maakuntakaavassa varattu kiviainesten otto-alue, jolla on myös voimassa olevia maa-aineslupia kallio-kiviaineksen louhintaan, ja suunniteltu linja menisi näiden alueiden päältä.</p> <p>Lähes kaikissa korvauksia koskevissa mielipiteissä katsottiin, ettei nykyinen lunastusmenettely korvaa riittävästi aiheutuvia menetyksiä, ja vaadittiin täyttää korvausta linjan alle jäävästä maasta. Myös maanvuokrausmenettelyä esitettiin sekä peräänkuulutettiin hanketoimijan yhteiskunnallista vastuuta korvausten osalta.</p> <p>Mielipiteissä huomautettiin myös, ettei hanke ole voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen, ja hankkeen laajuus huomioiden vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön tulisi arvioida maakuntakaavassa. Mielipiteissä katsottiin myös linjavaihtoehtojen sivuavan liian läheltä kaavoitettuja asuin- ja lomarakennusalueita.</p>	<p>Johtoreittivaihtoehtoa on muutettu siten, että se ei sijoitu Vimpelissä Neerpakan alueelle.</p> <p>Maanomistajille maksettavista korvauksista ei päätetä YVA-menettelyssä.</p> <p>Vaikutukset maakunta- yleis- ja asemakaavoitukseen on arvioitu kappaleessa 10.6.1-10.6.3.</p>
Ihmisten viihtyvyys ja elinolot	
<p>Suurimmassa osassa mielipiteitä oltiin huolissaan linjavaihtoehtojen vaikutuksista ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin. Linjavaihtoehtojen katsottiin kulkevan liian läheltä asutusta ja taloja useissa kohdissa, kuten Jylkässä, Taluskylässä, Eskolassa, Välikankaalla, Toholammin keskustassa, Ullavanjärven länsipuolella, Räyngissä, Patanassa, Huopanassa, Halsuanjärvellä, Peltokankaalla sekä Alajärven kylissä kuten liruussa, Koivumäessä, Karstaperällä ja Uusikylässä. Mielipiteissä kritisoitiin reittivaihtoehtojen sijoittumista rakennettujen virkistyskohteiden lähelle, kuten kyläläisten kunnostamien ja ylläpitämien luontopolkujen päälle (mm. Taluskylä ja Eskola). Erityistä kritiikkiä nousi mielipiteissä linjan sijoittumisesta Peltokankaan kylästä niin, että linja ulottuisi lähes lähimmän talon pihapiiriin. Maisemahaitan katsottiin vaikuttavan viihtyvyyteen monissa kohteissa, ja mm. Toholammin kirkonkylän sivuitse kulkevaa linjavaihtoehtoa ei nähty toteuttamiskelpoisena. Metsien arvo virkistyskäytössä tuotiin myös esiin, ja linjojen mahdolliset haittavaikutukset metsästyksen. Linjan näkyminen loma-asutuksen kannalta tärkeisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi Halsuanjärvellä, Patananjärvellä ja liruunjärvellä, nähtiin vaikuttavan myös erityisen kielteisesti viihtyvyyteen.</p> <p>Linjan vaikutuksilla metsiin ja peltoviljelyyn nähtiin myös olevan selkeä taloudellinen merkitys ihmisille, joilla toimeentuloon metsänhoito ja maanviljely oleellisesti kuuluvat, varsinkin jos linjan alle olisi jäämässä useita lohkoja tai laajoja alueita. Myös muita elinkeinotoimintaan liittyviä seikkoja nostettiin esiin, kuten virkistysmatkailu, turkistarhaus ja turvetuotanto.</p> <p>Myös terveyshaitat nostettiin esiin, ja mm. sähkömagneettisen säteilyn haittavaikutuksien osalta viitattiin mm.</p>	<p>Arviointiselostuksen kappaleessa 11 on arvioitu kattavasti hankkeen vaikutuksia ihmisiin, terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Maisemavaikutukset on arvioitu kappaleessa 8.5. Asutukseen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kappaleessa 10.6.4.</p> <p>Saatujen palautteiden perusteella Peltokankaan kylän kohdalle sijoittuvan reittivaihtoehtoon lisäksi muodostettiin uusi lännempää kiertävä reittivaihtoehto.</p> <p>Vaikutukset virkistykseen ja metsästyksen on arvioitu kappaleissa 10.6.6 ja 10.6.7.</p> <p>Vaikutukset metsätalouteen ja peltoviljelyyn on arvioitu kappaleessa 10.6.5. Vaikutuksia muihin elinkeinoin ja yritystoimintaan on arvioitu kappaleessa 11.5.4.</p>

YHTEENVETO MIELIPITEISTÄ	TOIMENPIDE / VASTINE
Säteilyturvakeskuksen kantaan, jonka mukaan terveysvaikutuksiin liittyy epävarmuuksia. Lisäksi myös koronamelun katsottiin vähentävän viihtyvyyttä.	Vaikutuksia terveyteen, muun muassa sähkömagneettisen säteilyn vaikutuksiin ja koronameluun on arvioitu kappaleessa 11.5.2.
Luonnonolosuhteet	
Mielipiteissä nostettiin esiin useita eri alueita, joiden linnustoa ei arviointiohjelmassa ole huomioitu riittävästi. Toholammin Kirkkojärven ja Papuan alueella liikkuu vuosittain erittäin runsaasti mm. joutsenia juuri esitetyn linjavaihtoehdon poikki. Lestijoella läntisemmän vaihtoehdon lähellä pesii harmaahaikara. Myös meri- ja maakotkia on nähty Lestijokilaaksossa. Natura 2000 -alueiden linnusto, mm. joutsenet, kurjet ja maakotkat nostettiin esiin mielipiteissä, ja nähtiin että vaikutukset niihin tulee selvittää. Lisäksi mm. Haapajärvi, jossa järven kunnostustyöt ovat juuri alkamassa, on yhdessä Viistennevan kanssa merkittävä lintujen levähdysalue. Kaakkurien ravinnonhakumatkat Kaakkurilammilta Räyringin ja Patanan järville tulee myös huomioida. Vetenjärven kosteikko Alavieskassa on kunnostettu 2019, ja on muuttavien lintujen levähdyspaikka. Myös metsäkanalintujen elinalueet ja soidinalueet katsottiin tärkeiksi ottaa huomioon suunnittelussa ja lisäksi luettiin useita muita uhanalaisia tai harvinaisia lintuja, jotka tulee huomioida selvityksissä.	Linnustovaikutuksia on arvioitu kattavasti kappaleessa 6.5.5. Vaikutuksia on arvioitu muun muassa vuosina 2021 ja 2022 tehtyjen havainnointien ja Tiira-havaintoaineistojen perusteella. Arviointiselostuksen liitteen 3 Natura-arvioinneissa on arvioitu hankkeen vaikutukset alueiden lajistolle.
Suomenselän metsäpeurojen talvehtimis- ja vasomisalueiden jääminen linjavaihtoehdojen alle huomioitiin monissa mielipiteissä, ja edellytettiin niiden huomioonottaminen arvioinnissa. Mielipiteissä ilmoitettiin myös liito-oravahavainnoista, joita ei ole huomioitu ohjelmassa.	Arviointiselostuksen kappaleessa 6.6.5 on arvioitu vaikutukset eläimistöön, muun muassa metsäpeuraan ja liito-oravaan. Havaintokohteita on täydennetty.
Ilmastovaikutukset	
Monissa mielipiteissä nähtiin, että voimajohtolinjojen vieminen täysin uusiin johtokäytäviin metsäisille alueille johtaa myös metsäkatoon ja hiilinielun merkittävään pienenemiseen.	Vaikutukset ilmastoon ja muun muassa hiilinieluihin on arvioitu kattavasti kappaleessa 7.5.